

El llenguatge

La princesa adormida

Com traduiriem al català el títol de la cèlebre rondalla de Perrault? Creiem recordar-ne les versions següents: La bella dorment i La princesa adormida del bosc, cap de les quals no ens sembla gens malament. Sí que ens semblaria malament, però, La princesa «dormida», talment com ens ho ha semblat —segons que acabem de llegir— que hom qualificués de «dormida» la nostra economia.

Es ben cert que avui és possible d'escoltar frases com «Estic mig dormit» o «Semblava ben dormida», amb un ús impropï del participi passat del verb dormir que fins ara no havíem conegut. Efectivament, es pot dir que la forma de participi passat de certs verbs intransitius només són aptes per a la formació, amb l'auxiliar haver, dels respectius temps composts. En aquest cas es troben verbs com seure, jeure i dormir, els participis passats dels quals, segut, jagut i dormit, no poden usar-se com a termes predicatius i complements de nom.

Però, com és sabut, amb l'adjunció del prefix a, aquests verbs han esdevingut transitius i pronominals: asseure, ajeure i adormit són les que poden usar-se, pròpiament, com si fossin adjectius, com a complements atributius predicatius: Una noia asseguda, El van trobar ajagut, Un poble adormit, La princesa adormida del bosc.

De fet, en el cas de dormir i adormir (o adormir-se), és tot l'ús d'aquest segon verb que es veu avui pertorbat pel primer, al qual es confereix, indegudament, la condició de verb transitiu o pronominal pròpia i exclusiva de la forma composta. Sentim, així, que diuen «El van operar sense dormir-lo» o «Tenia tanta son que em vaig dormir a la meitat de la pel·lícula». Són frases inacceptables. Cal dir El van operar sense adormir-lo i Tenia tanta son que em vaig adormir a... Dormir, verb intransitiu, s'usa pròpiament en frases com Dorm de gust, Dormia com una soca o Aquella nit no vaig poder dormir.

Albert Jané